

Az Erzsébet-sugárut.

Budapest, június 14.

Meglepetést okozott tavaly az erzsébetvárosi bizottsági tagoknak az az indítványa, hogy a Dob-utcából az Andrássy-uthoz hasonló sugárutat csináljanak, vagy esetleg a Károly-körutól egészen ki az Aréna-utig nagyszabású új utat nyissanak. Ez az indítvány némileg konkrétebb alakot öltött azzal, hogy a székesfőváros mérnöki hivatala a kérdés hosszas tanulmányozása után több javaslatot terjesztett elő. A mérnöki hivatal javaslatai most teszik meg utjokat a hivatalos retortákon keresztül. A magánépítési ügyosztály már tárgyalta őket és ellenük foglalt állást a tanáchoz ma érkezett terjedelmes előterjesztésében. Hétfőn pedig a középítési bizottság rendkívüli ülésben fogja a mérnöki hivatal javaslatait megvitatni.

Mielőtt ebben a dologban az arra illetékes fórumok kimondanák az utolsó szót, nagyon kívánatos, hogy a nagyméretű terv a nyilvánosság előtt a legszélesebb alapon való megvitatásban részesüljön. Mert kétségtelen, hogy egy harmadfél kilométer hosszú és tekintélyes szélességű sugárutnak egy beépített városrészen keresztül való létesítése a városépítésnek fölülte fontos és messzeható feladata. Nem szabad megfélekedni arról, hogy ilyen új létesítésével együtt jár az egész környék átalakítása, sőt valóságos fölforgatása. Erről a momentumról nem szabad megfélekedni. Minél fontosabb valamely városépítési kérdés, annál szükségesebb, hogy ne önmagában tekintsük, hanem hogy összes vonatkozásaiban számoljunk vele. Ilyen óriási utvonal, aminő például az Andrássy-ut is, alapjában fölforgatja azt a vidéket, amelybe be van illesztve. Már pedig, ha azt az egész városrészt alapjában megváltoztatja, világos, hogy ezzel közvetlenül az egész város általános képén is változás történik. Ebből követke-

Iktatószám	Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás
	Szerző		Tárgy
	Cím	Erzsébet-sugárut.	725.092.1
	Forrás:	Budapesti napló	Hely
	Bp.	1901 VI/15	Idő
	(Hely)	(Idő)	"1901"
			Személy

zik, hogy az új létesítésnél arra kell ügyet vetni, hogy a város általános képében minő az elvárható módosítás, vajjon miképpen illeszthető be az új ut a város egész szabályozásának keretébe!

Nagy sajnálatomra azt kellett tapasztalnom, hogy a mérnöki hivatal az ő munkálatában csak úgy mellékesen surrant át a főkérdésen, hogy nem vetett számot azzal a követelménnyel, hogy a harmadfél kilométeres sugárut kihását nem lehet csak úgy egyszerűen dekretálni, hanem a megváltozott viszonyoknak megfelelő új város szabályozó tervből, mint szerves részt kell lezármatatni. Habozás nélkül ki kell mondanom, hogy, úgy Heuffel Adolf középítési igazgatónak három, valamint Devecsis Ferenc műszaki tanácsosnak két tervjavaslata annyira ingatag alapon van szerkesztve, hogy az ilyen műveléhez fűződő igényeknek egyikük sem felel meg. Mindketten elmulasztották arra figyelmeztetni a tanácsot, hogy az új sugárutnak minden részletes munkálata hiábavaló, haszontalan, mert nincs általános városterv, amelybe beleilleszteni lehetne.

De nézzük közelebbről a javaslatokat. A középítési igazgató első terve a Rottenbiller-utca és Damjanich-utca metszéspontjából indul ki s egyenes irányban, megtérés nélkül visz a Károly-körutra a központi városháza homlokzatának középpontjáig. Az új ut 1600 méter hosszú és 304 méter széles. A kisajátítási költségek és a megmaradt telkek eladási árának egybevetése után mintegy nyolc millió korona lenne a költsége. A második terv a Dob-utca belső részét a déli oldalon 228 méterre szélesíti ki. Itt a kisajátítási költség, ha a tervet egyszerre hajtják végre 12,200.000 korona, amiből 6,200.000 korona térül meg. A részleges végrehajtásnál a kiadás 6,500.000 korona, amiből 1,700.000 korona megtérül.

A harmadik terv egész hosszában az északi oldalon szélesíti ki a Dob-utcát 228 méterre. A végleges szabályozás 13 millióba kerülne, amiből 7,600.000 korona térül meg, a részleges szabályozás pedig 5 $\frac{1}{2}$ millióba kerül, amiből 11 millió korona térülne meg.

Devecsis Ferenc első terve is egyenes vonalban visz a Damjanich-utcától a Károly-körutra, csak hogy a Damjanich-utca déli oldalának a folytatásaként és 25—28 méter szélességben. A végleges szabályozás 19 millióba kerül, amiből 6 millió térül meg. A részleges szabályozás pedig 13 $\frac{1}{4}$ millió, amiből 3 $\frac{1}{4}$ millió térül meg. Számít 35 méter széles uttal is, természetesen ennek költsége még jóval nagyobb. A második terv a Csányi-utcáig meghagyja a Dob-utcát. A Csányi-utcától új utat nyit a Damjanich-utca déli oldalának meghosszabbításaként. A végleges szabályozás költsége 18 millió, amelyből 5 $\frac{1}{4}$ millió térül meg. A részleges szabályozás 8 $\frac{3}{4}$ millióba kerül, amelyből 1 $\frac{1}{4}$ millió korona térülne vissza.

Az utépítés valamennyi tervnél 700.000—900.000 koronába kerülne.

Mind az öt terv teljesen meggyezik az utirányítás és kiképzés dolgában és egyikük sem emelkedik a közönséges sablon felé; e mellett azonban mindegyik meglehetősen drága. Egyik sem tekinthető másnak kétes értékű vázlat stádiumnál, amely nincs még mérve arra, hogy érdemleges tárgyalás alapjául szolgáljon. Az új utvonal e tervek szerint híjján volna a meglévő uthálózáttal való szerves összefüggésnek, ezenfelül unalmas, rideg, művésztelen. A terveknek megvalósítása a VII. kerület mostani beépítésében semmiféle javulást sem okoz; sőt egyszerűsmindenkorra megszünteti azt a lehetőséget, hogy a városrész tulságos beépítésén a közegészség és forgalom követelte arányban valaha segí-

pontjából...
 Végül meg csak azt ak...
 gyezni, hogy a tervezők...
 állja meg a kritikát. Ennek részletes kimutatását ezen a helyen mellőzöm, mert csak a szakkörököt érdekelhetné. Csupán arra az egy momentumra akarok rámutatni, hogy a kisajátítást mindegyik tervező úgy kontemplálja, hogy csak azokat a telkeket veszi föl, amelyeket meghuzott vonalzása érint. Már pedig ilyen esetben az az egyedül cél-szerű eljárás, ha olyan területsávot hasítanak ki, hogy az ut mentén felépíthető ház sor mind a két oldalon a kisajátító hatóságé legyen. Mert csak így maradhat a hatóság a helyzet ura, máskülönben pedig a magánosok telekspekulációjának lesz játéklabdája. Igaz, hogy az ilyen észszerű kisajátításhoz nagyobb összeg fog kelleni, de ebben az esetben a művelet végül még nyereséges is lehet; ellenben a tervezők által javasolt módon a tényleges deficit bizonyára meg fogja haladni az előzetes számítást.

Osszefoglalva a mondottakat, a mérnöki hivatal egész tervezgetésének nem lehet semmiféle komolyságot tulajdonítani. Azt a nagyszabású utvonalat igenis meg kell építeni, de csak akkor kell tervezéséhez látni, ha Budapestnek általános szabályozása új alapra lesz fektetve. A mérnöki hivatal vázlatait komolyan venni valóságos szerencsétlenség lenne. Ezek a felületes és művészietlen tervezési tanulmányok csak arra lehetnek alkalmasak, hogy a székesfőváros megromlott pénzügyeit még jobban megrontsák. Ehhez pedig nincs szükség új sugár-utra.

Palóczy Antal.

A mérnöki hivatalnak az új sugár-utra nézve kidolgozott terveiről ma tett előterjesztést a tanácsnak a magánépítési ügyosztály. Az előterjesztés a tervek mellőzését javasolja.

Az ügyosztály elismeri, hogy a Dob-utca és Király-utca között fekvő városrész érdekében közlekedési és közegészségi okokból valamit okvetlenül tenni kell. Abban a városrészben, úgy amint ma van, síkatorszerű utcáival, ócska házaival még akkor sem fog fejlődni, ha a pénzügyi viszonyok javulnak. Azonban sem a Dob-utcának kiszélesítése, sem egy új sugár-utnak a nyitása, de a kettő együtt sem segít a bajokon. Az Erzsébetvárosnak a Kerepesi-ut és Dob-utca közötti részét rendezni kell. A Dohány-utca és Dob-utca között levő rész azonban éppen olyan rendezetlen, mint a Dob-utca és Király-utca között. Tehát a szabályozás keretébe a Dohány-utca és Király-utca között levő részt kell fölvenni. Erre azonban nem elég a Dob-utca kiszélesítése. Olyan rendezésre is szükség van, amely a tömböt egy, a Károly-körutal párhuzamos tíz öles uttal áttöri s ezenkívül a mostani síkatorokat hat nyolc öre kellene kiszélesíteni. Ezt azonban a közel jövőben megvalósítani nem lehet, s azért ne is vegyék föl a szabályozási tervbe, nehogy az ingatlan tulajdonosok a terv végrehajtását forszírozzák. Az új sugárutakra vonatkozó tervek ez

sak. Az ügyosztály kívánja, hogy a Király-utca között szélesebb utat nyissanak, de csak akkor, ha a költséget a közmunkatanács magára vállalja. A Dobutcát tíz öre szélesítsék ki, mert tíz öl minden szükségnek megfelel. A kiszélesítést Devecis terve alapján hajtsák végre, de ezt is a fővárosi pénzalapból. A Király-utca kiszélesítését az ügyosztály nem pártolja, mert a nagy forgalmu utat egészen meg kellene bolygatni s ez nagyon drága mulatság lenne.

A középítési bizottság hétfőn délután rendkívüli ülésben fogja a terveket tárgyalni.

		Idő
		Személy
		Helyszám
5)	(Köt. v. füz.)	